

භූ දර්ශන නිර්මාණ සඳහා ශාකවල විශේෂ ලක්ෂණ හා ඒවායේ සමස්ත ක්‍රියාවලි සොදාගැනීම

ලඟිකා හපුආරච්චි
 නිරන්තර ජීවිතය
 මහවැලි සංවර්ධන හා ජීවිත අමාත්‍යාංශය
 BSc (නිර්මාණ ජීවිත)
 MSc (භූ දර්ශන නිර්මාණ)

ශාකවල වයනය, හැඩය/රූපය (Form), ප්‍රමාණය හා වර්ණය ආදිය භූ දර්ශන නිර්මාණ සඳහා යොදාගත හැකි ප්‍රධාන භෞතික ලක්ෂණයක් වේ. එක් එක් ශාක එකිනෙකට වෙනස් සුවිශේෂී වර්ණ, හැඩ, වයනයන් හා ප්‍රමාණයන්ගෙන් විවිධත්වයක් පෙන්වයි. ඇතැම් ශාකවලට භෞතික ලක්ෂණ මත පදනම් වූ වඩාත් වැඩි දෘෂ්‍ය වටිනාකමක් ඇත. මෙම දෘෂ්‍ය වටිනාකම ශාකවල අවට පරිසරය හා ඇති සම්බන්ධතාවය හෝ බලපෑම විස්තර කරයි. මිනිසුන් පළමුව ශාක හඳුනාගන්නේ එකී භෞතික රූපය (Form) මගිනි. කෙසේ වුවද, ශාකයක වර්ණය වඩාත් ආකර්ෂණයක් ඇති කළද ප්‍රමාණය හා වයනයද වෙනත් විවිධ ලක්ෂණ ද භූ දර්ශන නිර්මාණයේ දී වැදගත්වේ.

භූ දර්ශන නිර්මාණ සඳහා ශාකවල විශේෂ ලක්ෂණ හා ක්‍රියාකාරකම් සොදාගැනීමේ දී පුළුල් ලෙස අවධානය යොමු කළ හැකි අංග වන්නේ,

- මස්තකයේ විවිධත්වය(Form)
- ප්‍රමාණයේ විවිධත්වය (Size)
- කඳේ විවිධත්වය (Texture)
- වර්ණයේ විවිධත්වය (Colour)
- පත්‍රවල විවිධත්වය
- එලවල විවිධත්වය
- සුවඳ ඇති නැති බව

01. භූ දර්ශන නිර්මාණ සඳහා මස්තකයේ විවිධත්වය (හැඩය/රූපය Form) සොදා ගැනීම

මස්තකයේ හැඩය/රූපය (Form) යනු ශාකයක ත්‍රිමාණ ස්වරූපය වේ. මෙය නරඹන්නා නරඹන ආකාරය අනුව මෙන්ම, යොදන අයුරු අනුව අඩු හෝ වැඩි ප්‍රතිඵලයක් ලබාගත හැකිය. මස්තකයේ රූපය මස්තකය පැතිරෙන ස්වරූපය අනුව විවිධාකාරවේ. ඒ අනුව,

- තිරස් අතට පැතිරුණු මස්තක හැඩ කිහිපයක් පහතින් දැක්වේ.



රවුම් (Rounded)
 පිහිඹියා මුරුත

අර්ධ ගෝලීය (Dome like)
 මයිල ඉඹුල්

කුඩාකාර (Umbrella like)
 වල් ඇහැළ

අවානාකාර (Fan-like)
 මැයි - මාර

- සිරස් අතට පැතිරුණු මස්තක



කෝන් ආකාර
(Conical)
සයිප්‍රස් වර්ග
කස
ඉන්දියන් විලෝ

කුළුණු ආකාර
(Columnar)
ටැබෙබ්‍රියා

ඉලිප්සාකාර/ඕවලාකාර
(Oval)
වෙලන්

- පැහැදිලි හැඩයක් නොමැති මස්තක
(Informal)

නිරස්, වඩාත් හොඳින් පැතිරුණු, සනච වැඩුණු, විශාල මස්තක මගින් පිළිබිඹු වන ලක්ෂණය/හැඟීම වන්නේ, ස්ථිරභාවය (Stability), සමබරතාව (Balance), තදබලතාව/ගැඹුරුබව (Deep Sense), පරිසරයට කිට්ටු බව යනාදියයි. තවදුරටත් මිටි නිරස් ආකාර ශාක මගින් වටපිටාවේ දර්ශන(Views) අවහිර නොකරයි. මේ අනුව නිරස් අතට පැතිරුණු මස්තක සහිත ශාක පන්සල් අසල, උද්‍යාන වතු ආදියේ මායිම් සලකුණු කිරීමේ දී, ස්වාභාවිකත්වයට වඩාත් නැඹුරු වූ ස්ථාන නිර්මාණයේ දී යොදා ගත හැකිය. ඉහත සඳහන් අවස්ථා සඳහා යොදාගත හැකි ශාක කිහිපයක් වන්නේ, බෝ, පිහිඹියා, කොහොඹ, මුරුන ආදී හොඳින් වැඩුණු මස්තක සහිත ශාක වර්ගයන්ය.



සිරස් අතට පැතිරුණු මස්තකවලින් පිළිබිඹු වන හැඟීම් වන්නේ උස බව, යමක් අභිබවා යන බව මෙන්ම යමක් වෙත යොමු කිරීම වැනි ලක්ෂණයයි. එමෙන්ම සිරස් ආකාර මස්තක මගින් වටපිටාවේ ඇති දර්ශන (Views) අවහිර කරයි. මේ කරුණු පිළිබඳව සැලකිලිමත් වෙමින්, පල්ලි අසල, උස ගොඩනැගිලි අසල මෙන්ම යම්කිසි විශේෂ ස්ථානයක් හෝ දෙයක් වෙත යොමුකිරීමට අවශ්‍ය වූ විට සිරස් අතට පැතිරුණු මස්තක සහිත ශාක යොදාගත හැකිය.



වැඩුණු එහෙත් අතුපතර හිදැස් සහිත මස්තක සහිත ශාක හොඳ සුළං බාධකයක් ලෙස ක්‍රියාකරයි. අතු අතර හිදැස් තිබීම හේතුවෙන් සුළඟට ඒ අතරින් ගමන් කිරීමට හැකියාව ලැබේ.

2. භූ දර්ශන නිර්මාණ සඳහා වර්ණයේ විවිධත්වය යොදා ගන්නා අයුරු

වර්ණවල විවිධත්වය සලකන විට විශේෂයෙන් මල් හා පත්‍රවල වර්ණය පිළිබඳව අපට සැලකිලිමත් විය හැකිය. වර්ණ භාවිතා කිරීම මගින් පොදුවේ භූ දර්ශන නිර්මාණ සඳහා ජීවී බවක් එක් කිරීම, වැදගත් ප්‍රදේශ උලුප්පා දැක්වීම, නොගැලපෙන දර්ශන/ගොඩනැගිලි අව ප්‍රමාණ කිරීම, වර්ණය නිසා සතුන් ආකර්ෂණය, භූ දර්ශනය සමතුලිත කිරීම, විවිධ මනෝ භාවයන් ඇති කිරීම වැනි භූ දර්ශනය සඳහා වැදගත් ලක්ෂණ එක් කළ හැකිය.

වර්ණයේ විවිධත්වය ඉතාමත් දළ වශයෙන් අපට බෙදා වෙන්කළ හැකි වන්නේ ලා වර්ණ හා තද වර්ණ ලෙසයි. ලා වර්ණවලින් පිළිබිඹු වන හැඟීම් වන්නේ සිසිල් බව, මෘදු බව, සැහැල්ලු බව හා සාමාන්‍යයෙන් පියවි ඇසට පෙනෙන දුරට වඩා වැඩි දුරක් පෙන්වීම ආදියයි. (එනම් බොහෝවිට අපට සාමාන්‍ය ඇසට දුර ඇති දේවල් පෙනෙන්නේ ලා පැහැයෙන් වීම නිසා ලා පැහැය මගින් අපට වඩාත් වැඩි දුරක් පෙන්වන හැඟීම් දනවයි.) ඒ අනුව භූ දර්ශන නිර්මාණ සඳහා ලා වර්ණ යොදාගත හැකි අවස්ථා ලෙස කුඩා ඉඩක් සහිත ස්ථාන/උද්‍යාන විශාලකර පෙන්වීමට අවශ්‍ය වූ විට එම උද්‍යානයේ කෙළවරට ලා පැහැති මල්/ශාක යෙදීමෙන් එම ස්ථානය වඩාත් විශාල ලෙස පෙන්විය හැකිය. එමෙන්ම පුස්තකාල, විවේකාගාර, භාවනා මධ්‍යස්ථාන ආදී සිත එකඟකර ගත යුතු ස්ථාන සඳහා ලා වර්ණ යොදාගැනීම වඩාත් යෝග්‍ය වේ. ලා වර්ණ මල් සහිත ශාක ලෙස වතුසුද්ද, පිව්ව, ඉද්ද, ඇට්ටෙරියා ආදිය දැක්විය හැකිය. තද පාට වර්ණ මගින් පිළිබිඹු වන හැඟීම් වන්නේ, උෂ්ණ බව, අලංකාරය, වේගවත් බව, පෙනෙන දුරට වඩා අඩු දුරක් පෙන්විය ආදියයි.

එනම්, බොහෝ විට සාමාන්‍යයෙන් ඇසට ළඟ දේවල් පෙනෙන්නේ තද වර්ණයෙනි. එම නිසා තද වර්ණ මගින් අපට හැඟෙන්නේ වඩාත් කෙටි දුරකි. තද වර්ණ සහිත මල් කිහිපයක් ලෙස රතු රෝස, රතු කුඩළු, දහස් පෙනියා, තද වර්ණ අරලියා වර්ග, මැයි මාර ආදිය සැලකිය හැකිය.

මල් මෙන්ම විවිධ වර්ණ පත්‍ර සහිත ශාක ද භූ දර්ශන නිර්මාණයේ දී වැදගත් වේ. කොට්ටම්බා, බෝ, නා, ඇම්බර්ස්ටියා, අශෝකා (දිය රතඹලා), ආදිය විවිධ කාලවල දී විවිධ පත්‍ර වර්ණ සහිත ශාක වේ. (විවිධ කාලවලදී මෙන්ම දළු, පත්‍ර ආදියේ වර්ණ වෙනස්වන) එමෙන්ම ඇකලයිලා, කෝලියාස්, ක්‍රෝටන් ආදිය විවිධ වර්ණ විචිත්‍ර පත්‍ර සහිත ශාක වේ.

වර්ණ භාවිතයේ දී අප සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු/අංග කිහිපයක් වේ. යම්කිසි දෙයක් කැපී පෙන්වීමට/මතුකර පෙන්වීමට අවශ්‍ය වූ විට දී (ප්‍රතිමාවක්/පිළිමයක්). එම අදාල වස්තුව තද පැහැ ගනී නම් ඊට පිටුපසින් ලා පැහැ පසුබිමක්/වටපිටාවක් (Background) නිර්මාණය කිරීම සුදුසු වේ. එමෙන්ම අදාල වස්තුව ලා පැහැති නම් පසුපස/පසුබිම තද පැහැ වර්ණයෙන් යුතුවීම තුලින් වස්තුව වඩාත් කැපී පෙනීමට, මතුකර පෙන්වීමට හැකිවේ.

භූ දර්ශන නිර්මාණයේ දී යම්කිසි ස්ථානයක වර්ණය පිළිබඳ හැඟීම/දැනීම වඩාත් නිවු ලෙස ඇති කිරීමට නම් ශාක විශාල ප්‍රමාණයක් විශාල ඉඩක් පුරා යෙදිය යුතුවේ (Need to have high density).

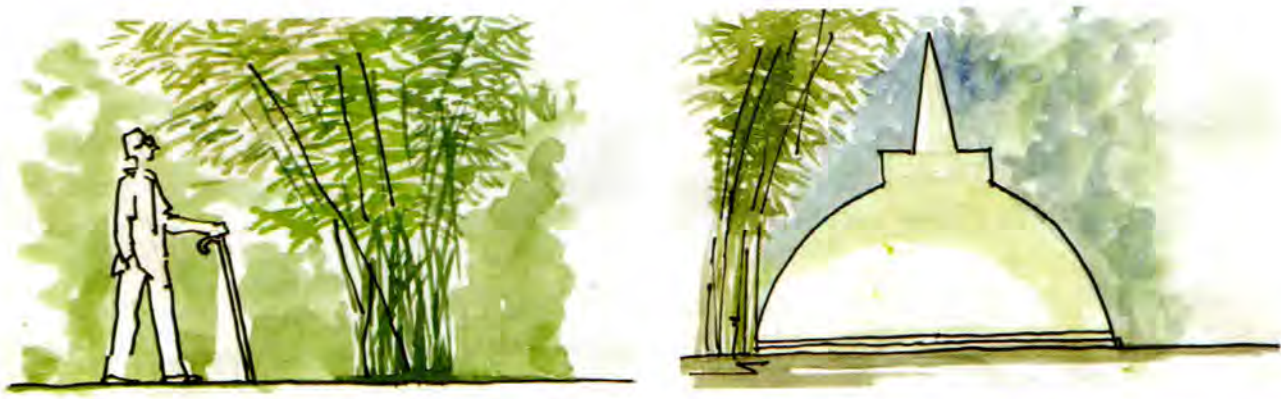


වර්ණ වක්‍රය අනුව, පාට තෝරා ගැනීමේ දී මධ්‍යස්ථ බව වර්ණ වෙනස්වන අයුරින් පාට තෝරා ගැනීම වඩාත් සුදුසුවේ.

3. භූ දර්ශන නිර්මාණ සඳහා ශාක පත්‍රවල විවිධත්වය යොදා ගැනීම

ශාක පත්‍රවල විවිධත්වය පත්‍රයේ හැඩය හා ප්‍රමාණය මත පදනම් වන අතර සිහින්/කුඩා පත්‍ර හා විශාල/පුළුල් පත්‍ර ලෙස බෙදා වෙන්කළ හැකිය. සිහින් කුඩා පත්‍රවලින් පිළිබිඹු වන හැඟීම්/ලක්ෂණ වන්නේ මෘදු, සැහැල්ලු බව, දුර බව, සියුම් ශබ්දය ආදියයි. (අපට සාමාන්‍යයෙන් දුර දේවල් පෙනෙන්නේ ප්‍රමාණයෙන් කුඩාවටයි. එම නිසා කුඩා වස්තු මගින් වඩාත් දුර බවක් හඟවයි). සිහින්/කුඩා පත්‍ර සුළඟට සෙලවෙන විට සියුම් මිහිරි ශබ්දයක් ඇසේ. මේ හේතුව නිසාම එක්තැන්ව සිටින පුද්ගලයන්, රෝගී පුද්ගලයන්, අන්ධ පුද්ගලයන් සඳහා උද්‍යාන නිර්මාණයේ දී සිහින්/කුඩා පත්‍ර සහිත ශාක යොදා ගැනිය.

ඉතා සෞම්‍ය, ශාන්ත බව හඟවන ශබ්දය මෙන්ම පත්‍ර පතනයේ දී ශබ්දයෙන් අවහිරතාවයක් (No Disturbance) නොවන නිසා භාවනා හා සම්බන්ධව උද්‍යාන නිර්මාණයේ දී මෙම ශාක යෙදිය හැකිය. පත්‍ර පතනයේ දී හානි නොවන නිසාම පොදු ස්ථානවල දී සිහින් පත්‍ර සහිත ශාක භාවිතා කළ හැකිය.



පුළුල්/විශාල පත්‍රවලින් පිළිබිඹු වන/හැඟෙන හැඟීම් වන්නේ ස්ථාවර බව, ළඟ බව, තද/දැඩි බව ආදියයි. මහා මාර්ගයේ වංගුවක් අසල විශාල/පුළුල් පත්‍ර සහිත ශාක යොදා ගැනීමෙන් වඩාත් ඉක්මනින් දුර නියාම ශාකය දැකිය හැකි නිසා වංගුව හඳුනාගත හැකිය. අනතුරු සහිත ස්ථාන ආදිය ද කලින් හඳුනාගැනීම සඳහා විශාල පත්‍ර සහිත ශාක යොදා ගත හැකිය. එමෙන්ම වාහන වල හඬ යටපත් කිරීමට අවශ්‍ය විටක විශාල/පුළුල් පත්‍ර සහිත ශාක සෙලවෙන විට කයෝර් හඬක් ඇතිවීම මෙහි දී යොදාගත හැකිය.



4. භූ දර්ශන නිර්මාණ සඳහා ඵලවල විවිධත්වය යොදා ගැනීම

ඵලවල විවිධත්වය ඉතා දළ ලෙස බෙදිය හැකිවන්නේ, ආහාරයට ගත හැකි ඵල හා නොහැකි ඵල ලෙසක් කුඩා ඵල හා විශාල ඵල ලෙසිනි.

ආහාරයට ගතහැකි ඵල (බොහෝ විට පළතුරු) සැලසුම් සඳහා යොදා ගැනීමේ දී මෙම ශාක වෙනට කුරුල්ලන්, සමනලයින් හා මී මැස්සන් ආදී සතුන්ගේ ආකර්ශනය ගැන සැලකිලිමත්වීම වැදගත් වේ. කුරුල්ලන්, ලේනුන්, මී මැස්සන් ආදීන්ගේ මිහිරි හඬ නිරතුරුවම සවන් වැකීමට ආහාරයට ගත හැකි ඵල සහිත ශාක සිටුවීම යෝග්‍ය වේ. විවේකාගාර, පුනරුත්ථාපන මධ්‍යස්ථාන, උද්‍යාන සැකසීමේ දී මෙම ශාක භාවිතා කළ හැකිය. මෙම සතුන්ගේ පැමිණීම හේතුවෙන් වඩාත් හොඳින් ස්වභාවික පරාගනය සිදුවේ. ස්වභාවිකත්වය වඩාත් හොඳින් මතු කළ යුතු ස්ථාන/උද්‍යාන නිර්මාණයේදී මෙම ශාක තවදුරටත් භාවිතා කළ හැකිය. එමෙන්ම ඉහළ ජෛව විවිධත්වයක් අපේක්ෂා කරන අවස්ථාවලදී ද පළතුරු ශාක භාවිතා කළ හැක.

නමුත් විශාල ඵල සහිත ශාක සිටුවීමේ දී ඒ පිළිබඳව සැලකිලිමත්වීම වැදගත් වේ. පොදු ස්ථාන, මහාමාර්ග, මංපෙත් දෙපසට විශාල ඵල සහිත ශාක යෝග්‍ය නොවන්නේ විශාල ඵල වැටීමෙන් පුද්ගලයන්ට හානි සිදුවිය හැකි බැවිනි.

5. භූ දර්ශන නිර්මාණ සඳහා ‘සුවඳ’ යොදා ගැනීම

මල් හා ශාකවල ස්වභාවික ‘සුවඳ’ මගින් කුරුල්ලන්, සතුන් මෙන්ම මිනිසුන් ද ආකර්ශනය වේ. එමෙන්ම පියකරු, සැහැල්ලු බවක් දැනවීමට ද සුවඳ උපයෝගී වේ. මංපෙත් දෙපස, උද්‍යානවල ආසන අසල, දොරටු, ජනෙල් අසල සුවඳවත් මල්/ශාක යෙදීමෙන් ප්‍රබෝධමත් හැඟීම් ජනිත වේ. එමෙන්ම අන්ධ පුද්ගලයින් සඳහා උද්‍යාන නිර්මාණයේ දී සුවඳ වඩාත් පුළුල් පරාසයක් තුළ භාවිතා කළ හැකිය. සුවඳවත් මල් සහිත ශාක ලෙස පිව්ච, ඇට්ටේරියා, කඩුපුල්, සේපාලිකා, නෙළුම්, මානෙල් වැනි වර්ග දැක්විය හැකිය. (නමුත් ඇලුම වැනි රෝගී තත්ත්වයන් ඇති විට තද සුවඳ, පරාග සහිත මල් ආදිය භාවිතා කිරීමේ දී වඩාත් ප්‍රවේශමවීම වැදගත් වේ. මන්දයත් රෝගී තත්ත්වය ඒ සමග උත්තේජනය විය හැකි බැවිනි.) තවත් ආකාරයකින් දහස් පෙතිශා මල්වල සුවඳ මගින් පිළිබෝධකයින් පලවා හැරීම, අලුකොළ මගින් නාගයින්, රුක්අත්තන මගින් සර්පයින්, හා මදුරුතලා මගින් මදුරුවන් විකර්ශනය කෙරෙන බව තවදුරටත් පොත්පත්වල සඳහන්ව ඇත.

6. භූ දර්ශන නිර්මාණ සඳහා කඳේ විවිධත්වය යොදාගැනීම

කඳේ විවිධත්වය ගත්කළ සෘජු කඳන් හා අතු බෙදුණු කඳන් මෙන්ම රළු වයනයක් හා සිනිඳු වයනයක් සහිත කඳන් ලෙස වර්ග කිරීමට හැක. ශාකවල වයනය බොහෝ විටම ස්පර්ශයෙන් ශාක හඳුනාගැනීමට හැකි හොඳම ආකාරයකි. අන්ධ පුද්ගලයින් සඳහා මෙන්ම ළමයින් සඳහා ශාක හඳුනාගැනීමට උදාහරණ නිර්මාණයේදී ශාකවල වයනය වඩාත් පුළුල්ව යොදාගත හැකිය. සිනිඳු වයනයක් සහිත ශාක ලෙස කුඹුක්, දවට වැනි ශාක ද රළු වයනයක් ඇති ශාක ලෙස බුරුත, පාරේ මාර, රත් හඳුන් වැනි ශාක ද හඳුනාගත හැක.

විවිධ කඳන් ආකාර කිහිපයක් පහතින් දැක්වේ.



සෘජු කඳන්



පඳුරු ආකාර කඳන්



අතු බෙදුණු කඳන්

භූ දර්ශන නිර්මාණයේ දී ශාකවල විශේෂ ලක්ෂණ යොදා ගැනීමේ දී සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු කිහිපයක් පහතින් දක්වා ඇත.

- භූ දර්ශන නිර්මාණයේ දී පළමුව , ස්ථානය හා ඉඩට ගැලපෙන අයුරින් ශාකයේ ප්‍රමාණය හා හැඩය තේරිය යුතුවේ.
- පටු ස්ථාන සඳහා පටු මස්තක සහිත (Form) ශාක ද, පුළුල් ස්ථාන සඳහා පුළුල් රූපය සහිත ශාක ද තෝරා ගන්න (අවශ්‍යතාවය අනුව මෙය වෙනස්විය හැකිය).
- පසුව ශාක කාර්යය මත පදනම්ව රූපය/හැඩය තෝරාගන්න.
- තවදුරටත් ශාකවල විශේෂ ලක්ෂණ මත අවධානය යොමුකළ යුතුවේ.
- තවදුරටත් යාබද ශාක හා ගැලපෙන අයුරින් සිතිය යුතුවේ.
- මුළු භූ දර්ශනයට ඒකාබද්ධ වන අයුරින් තවදුරටත් අවධානය යොමු කිරීම වැදගත් වේ.
- මෙහිදී ශාක පෙල ගැස්ම වඩාත් සරලම වූ විට ඒකාකාරී කම්මැලි බවත් වඩාත් සංකීර්ණ වූ විට කරදරකාරී, අසහනකාරී බවත් හැඟෙන නිසාවෙන් මධ්‍යස්ථව භූ දර්ශන නිර්මාණය සිදුකළ යුතුවේ.
- භූ දර්ශන නිර්මාණකරනයේ දී කේන්ද්‍රස්ථාන (Focal Points) සඳහා පවතින භූ දර්ශන නිර්මාණයට හාත්පසින්ම වෙනස් ආකාරයේ රූපය/හැඩය හෝ විශේෂ ලක්ෂණ සහිත ශාක තෝරාගත හැකිය. එමගින් සිත්තුලට කාවචිත ලෙස වෙනස දැක්විය හැකිය.